

Pensionärers inkomster under inflationsåren

Därför följer vi pensionärers inkomster

Hur blir livet när jag slutar jobba? Kommer min pension räcka för att jag ska kunna leva som idag?

Det är vanliga funderingar när pensionsåldern närmar sig. Vilka känslor som arbetslivets slutfas väcker får sällan plats i den offentliga debatten. Hur det blir med ekonomin beskrivs av desto fler och ofta förmedlas en dyster bild. Vi läser om pensioner i fritt fall och om att behöva leva på hälften av arbetsinkomsten. Det är lätt att förstå varför många är oroliga.

En verklig bild av äldres ekonomi

För att bidra till en faktabaserad diskussion om pensioner undersöker vi årligen svenska pensionärers inkomster med hjälp av färskast möjliga inkomstuppgifter från Statistikmyndigheten SCB. Vi räknar med alla inkomster som landar i äldres plånböcker och justerar för inflationen. Först då kan vi förstå vad äldre har att leva på.

Genom att titta och tänka bredare har vi kunnat teckna en bild som tydligt skiljer sig från den vi brukar se i media.

Trendbrott under inflationsåren

Sedan vi började följa äldre svenskars inkomster 2018 har varje ny årskull pensionärer fått bättre inkomster och ökad köpkraft. Men i årets studie syns ett trendbrott.

Den här korta rapporten sammanfattar utvecklingen de senaste åren, med fokus på vad som hände när inflationen stod som högst under 2022 och 2023.

Vill du fördjupa dig mer? Kika in på alecta.se/inkomster.

Lars Callert
analytiker, Alecta

Staffan Ström
pensionsekonom, Alecta

Alecta har inget pensionspolitiskt program. Vår ambition är att bidra med en faktabaserad och nyanserad bild av hur ekonomin ser ut efter arbetslivet.

Om våra undersökningar

Utgångspunkten för våra studier är att pensionsprocessen ser olika ut för olika individer, och att äldres inkomster består av mer än den allmänna pensionen. Målet med studierna är att:

- Förstå vad äldre svenskar faktiskt har att röra sig med genom att räkna in alla inkomster som landar i pensionärens plånböcker.
- Följa och jämföra inkomstutvecklingen mellan årskullar som går i pension.
- Följa och jämföra den individuella inkomstutvecklingen inom olika inkomstgrupper.

Inkomster vid 60 år jämfört med vid 67 år

Många funderar på om de kan behålla sin levnadsstandard när de går i pension. Vid 60 år jobbar fortfarande de flesta som kan, men sedan märks en nedgång i arbetskraftsdeltagandet. Vid 67 år har de allra flesta gått i pension. Därför jämförs inkomster vid 60 års ålder med inkomster vid 67 års ålder.

Data vi bygger studierna på:

Deklarerade inkomster från Statistikmyndigheten SCB

Underlaget kommer från två separata datauttag från SCB. Dels medianinkomsten för samtliga inkomsttagare, uppdelad per ålder och inkomstår. Här jämförs medianen i en årskull ett visst år med medianen ett annat år, se diagram på sidorna 5 och 6. Diagrammen från sidan 7 och framåt utgår från ett datauttag för årskullar som fyllt 67 år under senast tillgängliga inkomstår. I årets studie är det 2023. Här finns möjligheten att följa den individuella inkomstutvecklingen från 60 år. Alla inkomsttagare i årskullen finns med i underlaget och i rapporten fokuserar vi på dem som bott i Sverige 40 år eller längre.

Inkomstgrupper baserat på förvärvsinkomst vid 60 år

Vi delar in i inkomstgrupper utifrån inkomstbasbeloppet som gällde året de fyllde 60. Tabellen nedan visar vilka inkomster som indelningen motsvarade 2023.

Inom varje grupp utgår vi från den individuella förändring av inkomsterna som ligger i mitten (medianförändringen). Hälften av individerna hade en större förändring och den andra hälften en mindre. Därmed fångar vi den ”typiska” förändringen i gruppen.

Vi kallar medianen i inkomstgrupp 2 för ”låginkomsttagare” och medianen i grupp 3 för ”medelinkomsttagaren” eller ”medelsvensson”. Den viktade medianen av de två högsta inkomstgrupperna 6 och 7 räknas som ”höginkomsttagare”.

Inkomster som räknas in

Allmän pension: Inkomstpension, premiepension, garanti-pension.

Tjänstepension: Förmånsbestämda och premiebestämda ålderspensioner, eventuellt efterlevandeskydd under utbetalning samt eventuell lönevaxling till arbetsgivarägd tjänstepension. Före uppnådd pensionsålder kan utbetalning av kollektivavtalad sjukförsäkring under utbetalning ingå.

Övriga inkomster: Inkomst från exempelvis arbete och företagande, kapitalinkomst, hobbyverksamhet, privat pensionsförsäkring, bostadstillägg och äldreomsorgsstöd.

Inkomstgrupp Förvärvsinkomst före skatt vid 60 år, 2023 års penningvärde

Grupp 1	upp till 12 400 kr
Grupp 2	från 12 400 kr–24 800 kr
Grupp 3	från 24 800–37 200 kr
Grupp 4	från 37 200–49 500 kr
Grupp 5	från 49 500 kr–61 900 kr
Grupp 6	från 61 900 kr–74 300 kr
Grupp 7	från 74 300 kr

Läs mer
om våra
undersökningar:
[alecta.se/
inkomster](https://alecta.se/inkomster)

” Många funderar på om de
kan behålla sin levnadsstandard
när de går i pension.

Bakgrund – bättre inkomster för varje årskull

Alecta har studerat pensionärs inkomstutveckling sedan 2018. Då analyserades inkomstdata från 2016. Sedan dess och fram till 2022 var trenden tydlig: varje ny årskull 67-åringar fick bättre inkomst och ökad köpkraft än föregående årskull.

Den här utvecklingen stannar av i årets undersökning, med inkomststoppigheter från 2022 och 2023, då inflationen steg kraftigt. Läs mer om det på nästa sida.

Utvecklingen fram till inflationsåren

Debatten om att pensionärer får det allt sämre är missvisande. Våra studier visar att inkomsterna har ökat för varje årskull som går i pension, även rensat för inflationens effekter. Den allmänna pensionen har tappat i styrka över tid, men sett till pensionärsers samlade inkomster ökade köpkraften betydligt mellan 2016–2022.

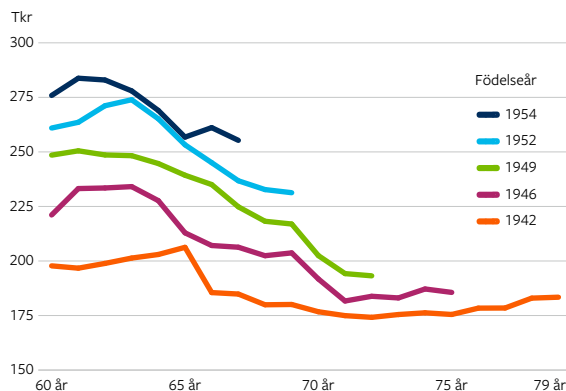
- 2021 hade 46 procent av svenskarna en högre nettoinkomst vid 67 år än vid 60 år.
- Vid 67 år hade medelinkomsttagare i snitt 90 procent av inkomsten de hade vid 60 års ålder och vid 72 år hade de 77 procent av inkomsten vid 60 år.

Låginkomsttagare har högst nettoinkomst som pensionär i relation till inkomsten innan pension.

- 2021 hade en 67-årig låginkomsttagare, efter skatt, 116 procent av sin inkomst efter skatt vid 60 års ålder.

Inkomstutveckling för årskullarna 1942–1954

Inkomst efter skatt i tusental kronor

De allra fattigaste äldre

Det är fler yngre än äldre som har låga inkomster och det är gifta personer snarare än ensamstående som är överrepresenterade bland de äldre med lägst inkomster. 2024 gjorde vi en fördjupad studie om de 15 procent med allra lägst inkomster i Sverige.

► Ta del av studien på alecta.se/inkomster

Att 67-åringar fått högre inkomster beror till stor del på att inkomsterna åren före pensioneringen har ökat över tid. Idag är färre långtidssjukskrivna och fler livnär sig genom arbete ända fram till pensionsåldern, vilket ger högre pensioner.

”

Varje ny årskull 67-åringar fick bättre inkomst och ökad köpkraft än föregående årskull.

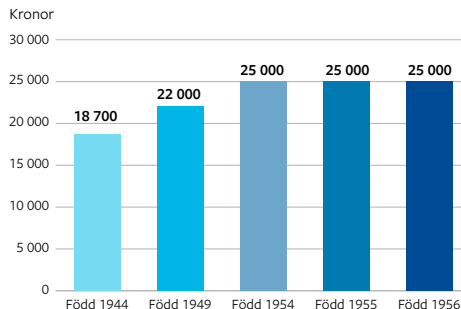
Vad hände under inflationsåren?

Efter många år av ökad köpkraft för varje ny årskull pensionärer stannade den positiva trenden av under höginflationsåren 2022 och 2023.

Under många år fick varje ny årskull med 67-åringar ökad köpkraft. Men för årskullarna födda 1955 och 1956, som fyllde 67 år under inflationsåren, stannar den positiva utvecklingen av.

Det beror inte på att något hänt med pensionssystemet. Sett i kronor ökade inkomsterna även för årskullarna 1955 och 1956. Men kronorna räckte inte lika långt eftersom de "äts upp" av inflationen.

Köpkraft vid 67 år, medianinkomst efter skatt

Nyblivna pensionärer fick hårdaste smällen

Alla påverkades av den höga inflationen under 2022 och 2023, men köpkraften minskade mer för vissa åldersgrupper.

För 60- och 70-talister minskade köpkraften med 6–7 procent, cirka 1 600–2 000 kronor i månaden. För många dämpades inflationseffekten till viss del av löneökningar.

40-talisternas köpkraft minskade någon procent, ett par hundralappar i månaden. Här bidrog höjningar av inkomstindex och grundavdraget för pensionärer till att dämpa inflationseffekten.

För 50-talisterna påverkades köpkraften mer än för andra åldersgrupper. Från 2021 till 2023 minskade den i snitt med 11 procent eller drygt 2 000 kronor i månaden för årskullarna födda 1951–1960. Att påverkan på 50-talisternas köpkraft minskade mer än i andra åldersgrupper beror inte bara på inflationen. Under åren 2021–2023 var 50-talisterna i en ålder då många går i pension eller trappar ner arbetet – vilket naturligt ger en lägre inkomst. Några började ta ut pensionen lite tidigare och fick därför betala högre skatt på pensionen och de som fortsatte jobba fick ofta lägre löneökningar i procent än yngre kollegor.

Hur blev det för 56:orna?

För att få en bättre bild av 56:orna, som fyllde 67 år 2023, har vi tagit fram data på individuella förändringar av deras inkomster. Vi väljer att visa den *individuella* inkomstförändringen för medianpersonen. Det betyder att hälften haft en bättre utveckling och hälften en sämre.

Årskullen delas också upp i låg, medel- ("medelvensson") och höginkomsttagare baserat på inkomsten vid 60 år (läs mer på sidan Om våra undersökningar).

Vid 60 år hade medelvensson född 1956 ungefär 26 000 kronor i månaden efter skatt att röra sig med, den typiska låginkomsttagaren 16 000 kronor medan höginkomsttagaren fick ut 56 000 kronor. Beloppen har vi räknat upp med inflationen som varit sedan årskullen fyllde 60 år, så att det motsvarar penningvärdet 2023.

Inkomster vid 67 års ålder

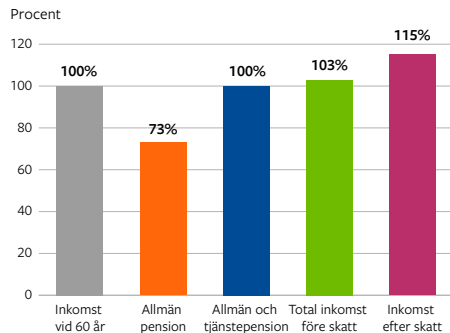
Hög- och medelinkomsttagarnas inkomster efter skatt var vid 67 år 88 respektive 87 procent av inkomsten vid 60 år. Låginkomsttagarens inkomst *ökade* med 15 procent från 60 till 67 års ålder. Det är dock en ökning från låga nivåer. År 2021, innan inflationen steg kraftigt, hade 67-åriga hög- och medelinkomsttagare 90 procent av sin inkomst vid 60 års ålder och låginkomsttagare 116 procent av inkomsten vid 60 år.

Varifrån kommer pensionärs inkomster?

Låginkomsttagare: Inkomster vid 67 år jämfört med vid 60 år

- För låginkomsttagare motsvarar den allmänna pensionen drygt 70 procent av inkomsten före skatt vid 60 år.
- Övriga inkomster (utöver allmän- och tjänstepension) motsvarar 3 procent av inkomsten vid 60 års ålder – en betydligt mindre andel än för medel- och höginkomsttagare.
- Före skatt är den sammantagna inkomsten vid 67 år 103 procent av inkomsten vid 60 år.
- Efter skatt har låginkomsttagaren 115 procent av inkomsten vid 60 år.

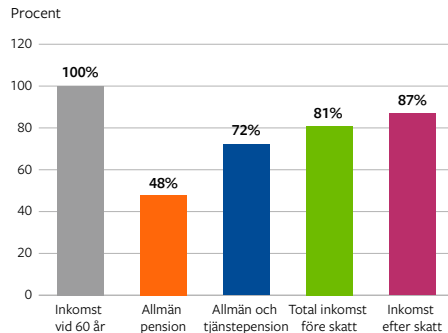
Låginkomsttagare: inkomster vid 67 år födda 1956 (67 år 2023)

Medelinkomsttagare: Inkomster vid 67 år jämfört med vid 60 år

- För medelinkomsttagare motsvarar den allmänna pensionen knappt hälften av inkomsten före skatt vid 60 år.
- De vanligaste övriga inkomsterna är arbetsinkomster och utbetalningar från privat pensionsförsäkring.
- Före skatt är den sammantagna inkomsten vid 67 år 81 procent av inkomsten vid 60 år.
- Efter skatt har medelinkomsttagaren 87 procent av inkomsten vid 60 år.

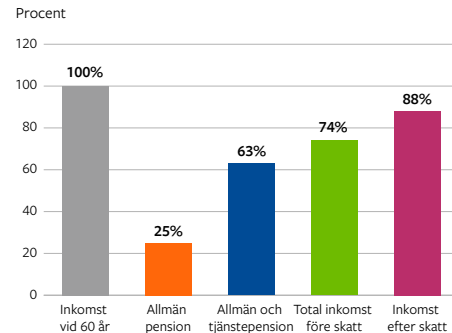
Medelinkomsttagare: Inkomster vid 67 år födda 1956 (67 år 2023)

Höginkomsttagare: inkomster vid 67 år jämfört med vid 60 år

- För höginkomsttagare motsvarar den allmänna pensionen 25 procent av inkomsten före skatt vid 60 år. Under arbetslivet har lönen "slagit i taket" för den allmänna pensionen.
- Tjänstepensionen spelar en större roll för den totala inkomsten.
- Bland övriga inkomster är de vanligaste arbetsinkomster eller utbetalningar från privat pensionsförsäkring.
- Före skatt är den sammantagna inkomsten vid 67 år 74 procent av inkomsten vid 60 år.
- Efter skatt har höginkomsttagaren 88 procent av inkomsten vid 60 år.

Höginkomsttagare: inkomster vid 67 år födda 1956 (67 år 2023)

Hur kan låginkomsttagaren ha en högre inkomst vid 67 år än vid 60 år?

Lars Callert, analytiker på Alecta:

”Jag tror att det finns några huvudförklaringar; vissa i den här gruppen har tidigare jobbat heltid, men gått ner i tid, blivit sjukskrivna eller arbetslösa när de var 60 år. De kan ha tjänat in mer till pensionen än inkomsten vid 60 år vittnar om.

För andra spelar det roll att huvudinkomsten kommer från inkomstpensionen som räknas upp med löneökningar för de som jobbar.

En del av låginkomsttagares pension kommer från garantipensionen, som är inflationsskyddad. Ytterligare en förklaring är att skatten sänkts på pensionen ett par gånger under senare år. Men även om låginkomsttagarens inkomstökning verkar stor uttryckt i procent, är ökningen från en låg nivå. Läs mer om det på alecta.se/inkomster.

Grundskydd i form av skattefria bidrag träffar bara i liten utsträckning medianen bland låginkomsttagare. Det är främst de med allra lägst inkomster bland låginkomsttagare som gynnas av grundskyddet.”

” Gemensamt för alla inkomstgrupper är att tjänstepensionsinkomsterna är tydligt lägre för kvinnor än för män.

Så förändrades inkomsten för 46:orna som gick i pension tio år tidigare.

Hittills har fokus varit på inkomsten efter skatt vid 67 år. Men, hur förändras inkomsten med stigande ålder?

Låginkomsttagaren född 1946: 112 procent vid 77 år

13 600 kr/mån vid 60 år	100 procent
14 700 kr/mån vid 67 år	108 procent
14 500 kr/mån vid 72 år	106 procent
15 300 kr/mån vid 77 år	112 procent

Medelinkomsttagaren född 1946: 84 procent vid 77 år

19 600 kr/mån vid 60 år	100 procent
18 000 kr/mån vid 67 år	92 procent
16 400 kr/mån vid 72 år	83 procent
16 500 kr/mån vid 77 år	84 procent

Höginkomsttagaren född 1946: 79 procent vid 77 år

44 700 kr/mån vid 60 år	100 procent
43 400 kr/mån vid 67 år	97 procent
37 400 kr/mån vid 72 år	84 procent
35 300 kr/mån vid 77 år	79 procent

Inkomstutveckling för män och kvinnor

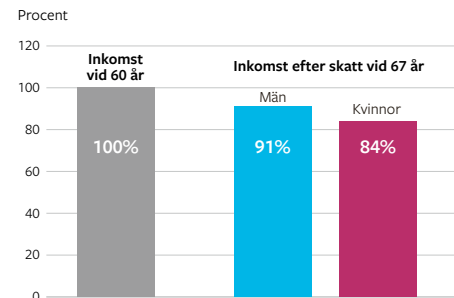
Löneskillnader under arbetslivet avspeglas i inkomsterna som pensionär. Det blir tydligt när man jämför inkomstutvecklingen hos män och kvinnor. Lönenivåer, föräldraledighet och deltidsjobb påverkar särskilt tjänstepensionen.

För årskullen född 1956 minskade köpkraften vid 67 års ålder mer för kvinnor än för män. Tydligast syns det bland medelinkomsttagarna, där kvinnornas inkomst efter skatt typiskt sett sjönk till 84 procent av inkomsten vid 60 år. Det kan jämföras med att männens köpkraft sjönk till 91 procent.

Gemensamt för alla inkomstgrupper är att tjänstepensionsinkomsterna är tydligt lägre för kvinnor än för män. En bidragande orsak är att kvinnor i den här generationen har arbetat deltid i högre utsträckning än vad män har gjort.

Medelinkomsttagare, kvinnor och män födda 1956

Inkomst efter skatt vid 67 år jämfört med inkomst efter skatt vid 60 år

Sammanfattning

Den höga inflationen under 2022 och 2023 minskade köpkraften för alla, men de äldre pensionärerna och de med låga inkomster klarade sig bäst.

50-talister fick kraftigast sänkning av köpkraften under dessa år. Det förklaras dock inte främst av inflationen utan av att inkomsternas sammansättning förändras mycket i åldern då de flesta pensioneras.

Ser man till individers inkomstförändringar från 60 till 67 år sjunker köpkraften bara något mer för medelinkomsttagaren född 1956 jämfört med tidigare årskullar, som fyllde 67 år före inflationsåren.

Samma mönster syns för höginkomsttagarna medan köpkraften för låginkomsttagaren född 1956 ökat ungefär lika mycket från 60 års ålder som för årskullen 1954, som fyllde 67 år 2021 (115 respektive 116 procent).

Allmän pension och tjänstepension tillsammans motsvarade en betydligt större andel av inkomsten före skatt vid 60 år för medelinkomsttagarna födda 1954 (79 procent) än de födda 1956 (72 procent). Det tyder på att tjänstepensionen förlorat mer i värde under inflationsåren än vad den allmänna pensionen gjort.

En förklaring till det kan vara att inkomstpensionen ökade när inkomstindex höjdes mer än vanligt 2022 och 2023. Det dämpade inflationseffekten för allmän pension, men inte för de tjänstepensioner som främst påverkas av finansmarknaden.

En del tjänstepensioner räknas upp på annat sätt än med avkastning. Ett exempel är förmånsbestämd ITP 2, som räknas upp med inflationen. Tidigare privatanställda tjänstemän som får utbetalningar av ITP 2 "skyddades" därför i större utsträckning från inflationen.

” Den höga inflationen under 2022 och 2023 minskade köpkraften för alla, men de äldre pensionärerna och de med låga inkomster klarade sig bäst.

Slutsatser från vårt arbete genom åren

Pensionärer är ingen homogen grupp och deras ekonomi ser väldigt olika ut. Precis som i befolkningen i övrigt, finns personer med höga och med låga inkomster. Inom de olika inkomstgrupperna finns också stora variationer i hur stor del av inkomsten som består av allmän pension, tjänstepension och övriga inkomster.

Långt ifrån alla går i pension från en tillvaro där de försörjt sig uteslutande på arbetsinkomster. En relativt stor andel får hela eller delar av försörjningen från olika typer av försäkringsersättningar, bidrag eller stöd. Bland äldre svenskar finns också stora förmögenhetsskillnader. En låg inkomst kan i vissa fall förklaras av att personen har en stor förmögenhet.

Bättre inkomster för varje årskull. Varje ny årskull 67-åringar har fått ökade inkomster och stärkt köpkraft. Den här trenden stannade av under åren 2022 och 2023, då inkomstökningen ”äts upp” av den höga inflationen och köpkraften hos 67-åringarna låg kvar på samma nivå som 2021.

Av 56:orna hade 41 procent en högre inkomst efter skatt vid 67 än 60 år (att jämföra med 46 procent för 54:orna). Medelinkomsttagaren hade i snitt 87 procent av inkomsten vid 60 års ålder.

Sett över en längre tidsperiod har den allmänna pensionen fått minskad tyngd. För medelinkomsttagaren född 1956 motsvarade den allmänna pensionen 48 procent av inkomsten vid 60 år, när de fyllde 67 år. För årskullen född 1946 var motsvarande siffra 56 procent.

Flera trender bidrar till detta. En av dem är att det blivit vanligare att börja ta ut hela eller delar av den allmänna pensionen tidigare. När pensionspengarna betalas ut under fler år blir månadspensionen lägre, vilket syns i inkomsterna vid 67 års ålder.

Sverige får allt fler ”jobbonärer”. Ungefär 400 000 svenskar som är 66 år och äldre har idag inkomster från både arbete och pension.

Fler 60-åringar jobbar. Medan andelen med arbetsinkomst ökat betydligt bland 60-åringar har andelen skattepliktiga transfereringar, som sjukpenning, sjukersättning och a-kassa, minskat. Fler jobbar också längre vilket bidrar till en högre inkomst när personen väl går i pension.

Den som haft en bra inkomst – får en bra inkomst

Det svenska pensionssystemet bygger på livsinkomstprincipen. Den som arbetat och haft en bra lön, får bra inkomster även som pensionär. Och omvänt: den som haft få år på arbetsmarknaden, varit lågavlönad eller jobbat mycket deltid, kommer se det tydligt i pensionskuvertet. Förklaringen till en låg pension hittar vi alltså i hur arbetsmarknaden ser ut och fungerar.

Den höga inflationen under 2022 och 2023 slog hårt mot alla svenskar. Snabbt stigande priser ledde till att köpkraften minskade, och inkomstökningar var ofta inte tillräckliga för att kompensera för de höjda priserna. Personer som gick i pension under just dessa år påverkades särskilt negativt.

” Ungefär 400 000 svenskar som är äldre än 66 år får idag inkomster från både arbete och pension.

” Pensionärer är ingen homogen grupp och deras ekonomi ser väldigt olika ut. Precis som i befolkningen i övrigt finns personer med höga och med låga inkomster.

alecta

Alecta har förvaltat tjänstepensioner sedan 1917. Vårt uppdrag är att ge kollektivavtalade tjänstepensioner så stort värde som möjligt för både våra företags- och privatkunder. Det gör vi genom god avkastning, bra kundservice och låga kostnader. Vi är ett ömsesidigt bolag och förvaltar idag cirka 1 300 miljarder kronor åt våra 2,8 miljoner privatkunder och 37 000 företagskunder.

alecta.se/inkomster

Produktion: Alecta i samarbete med Griller grafisk form AB **Tryck:** Kampanjmakarna
Foto: Porträtt sid 2: Evelina Carborn. **Övriga bilder från johner.se:** Sid 1, 9 och 11: /Plattform. Sid 2: /Michael Jönsson. Sid 4 och 10: /Maskot Bildbyrå AB